

SADRŽAJ

1. Riječ urednika	3
2. Osvrt: Premijera predstave “Čuvari snova”	4
3. Osvrt: Kazalište od kojeg su sazdani snovi	7
4. Osvrt: Potreban doživljaj na kazališnoj predstavi “Čuvari snova”	9
5. Osvrt: Čuvari snova, bilingvalna predstava za čujuće i gluhe	11
6. Osvrt: Osvrt na predstavu “Čuvari snova”	12
7. Osvrt: Osvrt na kazališnu predstavu “Čuvari snova”	14
8. Razmišljanja: Ja kao čuvari snova	15
9. Razmišljanja: Nemam pojma	15
10. Intervju: Eero Enqvist, autor predstave Čuvari snova	16
11. Fotografije: Finska i Belgija	18
12. Fotografije: Bugarska i Velika Britanija	19

“Pljesak jedne ruke” - Časopis Udruge “Kazalište, vizualne umjetnosti i kultura Gluhih - DLAN”
Adresa: Korčulanska 10, 10000 Zagreb
Telefon: 385 91 492 31 09 (SMS)

E-mail: pljesak.jedne.ruke@gmail.com
udrugadlan.zagreb@gmail.com
Web stranica: www.dlan.hr

Žiro-račun: HR 95 24020061100074154 (Erste Bank)
OIB: 51629434968
Matični broj: 1608037

Odgovorni urednik: Angel Naumovski
Glavni urednik: Lino Ujčić
Dizajn i priprema za tisak: Lino Ujčić
Lektura: Dijana Adžić
Tisak: Tiskara Ban

Ovaj časopis je financiran sredstvima Zaklade “Kultura Nova”, Ministarstva kulture i Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i šport.

Riječ urednika

Dragi čitatelji gledatelji i slušatelji!

Pred nama je 69. broj Pljeska ... posvećen samo jednoj temi – predstavi Čuvari snova. To je prva bilingvalna predstava u našim prostorima, za čujuću i gluhu publiku.

Nekima je to bio prvi dodir s pojmovima “inkluzivno i bilingvalno” kazalište. Svi- ma nam je bio prvi dodir sa djelom Finca Eere Enquista.

No, nije nam prvi puta prikazana predstava sa Kristijanom Ugrinom. Njega se jako dobro sjećamo iz prve predstave za gluhe i sa (nekim) gluhim glumcima davne 2001. godine, Planet tišine.

I tako je sve počelo...

Jako se dobro sjećam kako sam očarano gledala tu

predstavu, i kako je dijete u meni vrisnulo iz mene – hoću gledati i glumiti, želim biti dio toga! Želim se stopiti s maštom, sa tom strujom svijesti i preskočiti zid!

Nakon 17 godina Udruga Dlan i dalje preskače zidove. Ovo je još jedan. Možda je bolje reći ruše zidove, jer u ovom slučaju rušenje je konstruktivan, a ne destruktivan čin.

Želimo još takvih predstava. Čitajte dojmove nekih koji su je gledali, i uključite se aktivno sa svojim stavovima, mišljenjima i prijedlozima.

Ova predstava je bila prijelomna, probila je led, i neke od nas ostavila zbunjenima.

Ni Bog nije već prvog dana stvorio svijet. Svaka sljedeća predstava biti će bolja i savršenija.

Vaša Petra

gluhi na znakovnom jeziku. Predstava je uokvirena jednostavnom i funkcionalnom scenografijom i kostimografijom te izražajnim i atmosferičnim svjetlom. Na dobro vidljivom mjestu podija, s prigušeno upaljenim reflektorima, gledatelji i slušatelji (gluhi i čujuć) su beskrajno uživali u izvedbama gluhih i čujućih glumaca. Svi su pratili s oduševljenjem i razumijevanjem dramsku radnju, u kojoj je svaki lik bio interpretiran istovremeno od strane gluhog i čujućeg glumca, dajući podjednaku važnost znakovnom i govornom jeziku, odnosno, gluhoj i čujućoj publici.

Ugodna atmosfera, dobro raspoloženje, pozitivno ozračje. Značajna manifestacija, nezaobilazno mjesto susreta čujućih i gluhih kroz dijalog, komunikaciju i međusobnu suradnju. Gluhi izvođači su pokazivali svoje talente i izvrsne rezultate po pitanju svladavanja različitih vještina iz sfere kazališne umje-

tnosti, kao čujuć glumci. Time su stekli ravnopravnost u društvu, kao i pravo na umjetnost. Svi su međusobno komunicirali izrazima lica, gestama, dodirima, vizualnim znacima i simbolima, riječima, ...

I time je kroz takvu komunikaciju bilo ostvareno lakše povezivanje gluhih i čujućih glumaca. Čujuć glumci su pokazali senzibilitet, dobru volju i podršku.

Glui su stekli povećanje samoinicijativnosti, samopouzdanja i sigurnosti, bolju toleranciju i solidarnost, bolje međusobno razumijevanje da bi mogli s uspjehom kreirati temelje za bolju budućnost.

Promicanje takve komunikacije, tj. podržavanje i njegovanje kulturne suradnje među tim izvođačima, pozitivno utječe na jednakost i ravnopravan odnos čujućih i gluhih. Reakcije publike, kako čujuće tako i gluhe su bile veoma pozitivne i odobravajuće.

Iskrene čestitke redatelju, svim glumcima i svima koji su sudjelovali u tom projektu – izradi predstave na dva jezika: govornom i znakovnom. Demokratski projekt podržavao je aktivno sudjelovanje i zajedničku suradnju svih tih izvođača: gluhih i čujućih koji su bili zainteresirani za kazališni komad. Pomogao im je da jedni od drugih uče i razmjene različite vještine komuniciranja.

Kako naslov međunarodnog projekta glasi: „Spajanje publike putem umjetnosti“, ta bilingvalna predstava nadilazi komunikacijske prepreke i izvrstan je inkluzivan primjer za spajanje čujuće i gluhe publike putem kazališne umjetnosti na dva jezika. Pokazala je da gluhi i čujuć mogu uspostaviti kontakt unatoč

ograničenjima i da mogu savladati komunikacijske granice.

I nadalje želim puno uspjeha u planovima prikazivanja takvih predstava i stvaranja «počasnog» mjesta u kazališnim krugovima. Da šira javnost prepozna potencijale koje scensko izražavanje gluhih osoba može ponuditi, što bitno utječe na njihovo samopoštovanje kroz umjetnost.

Promoviranje kulture gluhih te audio-vizualne i kazališne umjetnosti u Hrvatskoj i inozemstvu, poticanje međusobnog uvažavanja različitosti, utječe na razvijanje kreativnosti i samopoštovanja Gluhih. Na taj se način potiče inkluzija gluhih u svijetu kazališta, zanimanje čujuće i gluhe publike za kazališne predstave, prezentira jednakost čujućih i gluhih, te razvija mješovitu publiku gluhih i čujućih koja simultano može uživati u umjetničkom programu.

Razvitkom društva, naprednije tehnologije, humanosti i senzibiliteta, općenito osobe s Invaliditetom postaju sve prisutnije u svakodnevnom životu. Te osobe su svjesne da znanjem i umjetnošću mogu lakše postići da budu prihvaćeni u društvu.

Uz premijeru predstave, u predvorju Centra za kulturu Trešnjevka, bila je postavljena zanimljiva izložba radova gluhog umjetnika i jednog od izvođača u predstavi - Lino Ujčić Matessa, na temu „Čuvara snova”.

*Ružica Kežman, prof. defektolog
Fotografije: Sabahudin Jusić*

KAZALIŠTE OD KOJEG SU SAZDANI SNOVI

Predstava “Čuvari snova” rađena po tekstu finskog autora Eera Enquistia (prijevod na hrvatski: Ivan Hromatko) premijerno izvedena u Centru za kulturu Trešnjevka, a u ko-produkcijskoj suradnji sa udrugom DLAN, jedinstveni je kazališni događaj za hrvatske prilike.

Iako skupina kazališnih amatera entuzijasta već godinama djeluje pod imenom DLAN (punog naziva: Kazalište, vizualne umjetnosti i kultura Gluhih – DLAN) izvodeći predstave na znakovnom jeziku, ovo je po prvi put da su se hrabro upustili u novi format inkluzivnog bilingualnog kazališta koji podrazumijeva suradnju gluhih i čujućih glumaca tijekom rada na predstavi. Pod redateljskom palicom DLAN-ovog veterana Angela Naumovskog dvoje gluhih (Lino Ujčić, Iva Vrbos) i dvoje čujućih glumaca (Kristijan i Korana Ugrić) uprizorili su tekst čija radnja je smještena na pograničnom području dviju nedefiniranih zaraćenih zemalja gdje se, tijekom šestogodišnjeg gledanja preko nišana, među vojnicima suprotnih spolova počinju javljati

neobične i za ratište neočekivane emocije nalik na prijateljstvo, razumijevanja, međusobne simpatije pa možda čak i ljubav. Istrenirani da mrže i nijemo slušaju naredbe, vojnici i vojnkinje su zbunjeni ovim novim osjećajima i ne znaju kako bi se nosili s njima.

Predstava se poigrava sa ovom dualnošću na više nivoa: glumce možemo gledati podijeljene u odnosima muško-ženski, gluhi-čujući ili lijevi-desni a ono što dodatno pojačava tenzije je para-

lno ravnopravno odvijanje komunikacije standardnim govorom ali i znakovnim jezikom što publici pruža dodatne informacije no možda ponekog i zbunjuje. Važno je naglasiti kako su glumci svoj posao odradili sasvim korektno i uglavnom precizno pri čemu je muški dvojac povremeno uspio ispreplesti dva tipa komunikacije gotovo do neraskidivosti, dok je ženski par ipak ostao odvojen na dva paralelna kolosijeka koji su se pratili točno i precizno ali bez potrebne sinergije.

Predstava je bila popraćena i video projekcijama (autorica: Marina Mutak) koje su povremeno svojom sirovošću izgledale kao da su iz neke druge predstave razbijajući kontinuitet radnje pri čemu su se kvalitetom ipak isticale animirane sekvence u odnosu na one klasične filmske. Pedantnije strukovno oko možda bi pronašlo još poneku opasku na tempo i din-

amiku predstave, no valja uzeti u obzir kako je ovdje riječ o premijernoj izvedbi te kako će se glumci zasigurno još dodatno uigrati u nadolazećim repriznim izvedbama. No, snaga ove predstave ipak leži u njenoj poruci te korištenju znakovnog i glasovnog jezika na ravnopravnoj razini a ne da je znakovni jezik “ukras i dodatak” govornom kako je često slučaj.

Predstava je dio puno šire akcije Sign & Sound Theatra kao projekta Europske Unije te se praktički istovremeno rade predstave po istom tekstu u Belgiji, Bugarskoj, Velikoj Britaniji i Portugalu pa će biti zanimljivo vidjeti njihove inscenacije za što će biti prilike na daskama CEKATE-a. Cilj ovog projekta je pokušati razoriti granice nametnute stereotipima i ostvariti “mješovitu” publiku koja može zajednički

pratiti umjetnički čin neometana komunikacijskom barijerom.

Ova predstava zasigurno stavlja CKT na europsku mapu umjetničkih prostora koji su pioniri u ovakvom tipu naprednog kazališnog promišljanja. Kada se grad Zagreb već diči najstarijim svjetskim kazalištem slijepih i slabovidnih glumaca Novi život možda je ovo iskorak ka tome da i gluhi glumci i kazalištarci pronađu svoje

zasluženo mjesto pod suncem. A trešnjevačka publika, kako gluha tako i ona čujuća, će biti kolateralni dobitnik tih tektonskih promjena.

Mario Kovač

Fotografije: Budo Jusić

POSEBAN DOŽIVLJAJ NA KAZALIŠNOJ PREDSTAVI „ČUVARI SNOVA“

Za ovaj poseban broj upriličena je glavna tema o nedavnoj izvedenoj kazališnoj predstavi pod nazivom „Čuvari snova“. Mnogi prijatelji su mi govorili da je to posebna predstava bazirana na bilingvističkoj metodi komunikacije, to jest, predstava je bazirana na govoru, kao sve dosadašnje glasovne kazališne predstave, te na znakovnom jeziku zajedno! To se isticalo na prvoj premijeri koja se održala u kazalištu Centra za kulturu Trešnjevka (CEKATE) u četvrtak 27. travnja 2018. u Zagrebu. Prije premijere sam bio naoružan s dovoljno znatiželje i spremnosti da prihvatim novotariju kojom se promovira Kultura Gluhih.

U neposrednom razgovoru s redateljem kazališne predstave Angelom Naumovskim rečeno mi je da će to biti posve drugačija predstava, s diferencijalnim oblikom prijenosa kazališne priče publici, koja se okupila u velikom broju u hali pred dvoranom. Došli su mnogi poznati gluhi, prijatelji gledatelji, te još brojnija čujuća pub-

lika koja voli pratiti novosti iz Angelovog kazališnog stvaralaštva.

Odmah mi je rekao da je najbolje uzeti brošuru o kazališnoj predstavi „Čuvari snova“, pročitati i shvatiti prije nego što cijela publika počne uživati u novoj premijernoj predstavi.

Međutim, u tolikoj gužvi u prostoriji pred dvoranom, nisam uspio ni pročitati brošuru do kraja. Jedino sam shvatio da je predstava

financirana od strane Kreativnog europskog programa Europske Unije, te je poseban naglasak bio na Sign & Sound od strane Theatre.eu. I jedna rečenica na kraju koja mi je odmah zapala za oko, a govori o bilingvalnom inkluzivnom kazalištu. Treba napomenuti da to nije prva kazališna

predstava te vrste u Hrvatskoj, nego je to dio kontinuiteta jačeg senzibiliranja javnosti na jednu novu i suvremenu vrstu kazališta koju sada promiče i udruga Dlan.

Cijela kazališna dvorana je doista bila ispunjena mnogim radoznalim ljudima zainteresiranih vidjeti uprizorenje bilingvalnog inkluzivnog komada. U prvom redu smještena je gluhoslijepa publika zajedno sa svojim prevoditeljima. Od drugog reda, redom su sjedali gluhi ljudi i sve dalje u dubini dvorane su se smjestili čujući lju-

di, svi s nestrpljenjem očekujući početak kazališnog komada.

Na početku predstave stoje dva muška lika u smeđoj vojničkoj odori s lijeve strane, te dva ženska lika u plavoj vojničkoj odori s desne strane zamišljene granične crte. Ubrzo sam pohvatao nit i smisao dijaloga kazališne predstave i odmah sam shvatio da je s lijeve strane jedan muški lik koji je stalno govorio, a drugi muški lik je stalno gestikulirao na znakovnom jeziku. S desne strane ista stvar jedan ženski lik je stalno govorio, a drugi ženski lik je stalno gestikulirao na znakovnom jeziku.

Radilo se o fikciji da su zaraćene strane stalno čuvale granicu, i sa lijeve, i sa desne strane, i konstantno su pokušavali uspostaviti normalni ljudski dijalog o tome što je smisao života, što je najvažnije i zašto je došlo do svađe, pa tako i do početka rata među njima. Bio sam oduševljen novim pristupom kazališnoj ideji. Kako sam gluha osoba, nisam ništa razumio čujuće likove koji su stalno govorili, no zato su tu bili paralelni likovi koji su sve to prevodili na znakovni jezik, i moram priznati da je ideja o takvom formatu kazališta zaista odlična. Gluhi muški lik kojeg tumači Lino Ujčić je odlično odradio interpretaciju svojeg muškog čujućeg lika, te je i drugi gluhi ženski lik kojeg je tumačila Iva Vrbos je isto bio dobro uprizoren, naravno u ženskoj verziji. Možda je trebala malo jače i izražajnije gestikulirati znakovni jezik, onako kako je čujući ženski lik na glas govorio protiv muškog lika s druge strane.

Nakon predstave sam saznao da su mnogi gluhi koji su sjedili

iza, u dubini dvorane nisu dobro mogli raspoznati ženski prijevod na znakovnom jeziku dok je muški dio još bio dobar. Trebalo je sve gluhe gledaoce smjestiti baš u prve redove, a čujući bi mogli sjediti u više redove, jer mnogi čujući ne znaju znakovni jezik, nego se oslanjaju na sluh, govor, kretnje i glumu čujućih likova s obje strane granične crte. Poslije predstave sam imao drugačiji dojam, te sam prateći brošuru kazališne predstave, počeo na internetu tražiti i druge izvore informacija. Izvorna predstava je iz Finske pod imenom „Kukunor ja Unikuu“ od autora Eere Enqvista.

Pogledao sam njegove snimljene predstave na internetu preko YouTube, i s obzirom da je cijeli kazališni format snimljen u prvom redu dvorane sve je zato bilo jasno izražajno i odlično interpretirano i sve se vidjelo. Uglavnom, oduševljen sam hrvatskom verzijom tog kazališnog formata, posebno jer sam sjedio u drugom redu odakle se moglo jasno vidjeti gestikuliranje gluhih likova sa obje strane. To je posebno jako važno.

Meni uopće nije bilo potrebno prije predstave proučiti poseban kazališni pristup bilingvalnog inkluzivnog formata, jer sam gluha

osoba koja brzo shvaća o čemu se sve to radi na daskama koje život znače. No, zbog drugih gluhih osoba nižeg obrazovnog stupnja, ipak se slažem s redateljem Angelom da je potreban jedan kratak uvod da bi ista osoba mogla shvatiti i tako početi uživati u kazalištu kojeg nam udruga Dlan nudi na ovom mjesečnom repertoaru kazališta Trešnjevka u Zagrebu.

Moja ocjena jest odličan za ovu kazališnu predstavu. Jedino sam se izgubio u mračnim scenama kada su se prikazivali filmovi o snovima likova koji su glumili. Nisam mogao povezati prikazane filmove s dijalogom među likovima. No slažem se s onom idejom da se premosti jaz između gluhih i čujućih glumaca na bini, jer čujuća publika je uvijek mogla

pratiti samo čujuće glumce, kao što je i gluha publika mogla uvijek pratiti samo gluhe glumce. Rijetko čujuća publika zna znakovni jezik. Ovo je predobra ideja da se dvije publike stopi u jedan poseban kazališni format, te tako čujuć i gluhi glumci zajedno mogu izvoditi i gledati kazališne komade.

Možda udruga Dlan od ovakvog formata odluči uprizoriti neke nove kazališne komade s dobrim pričama iz našeg života!

Udrugo „Dlan“, samo naprijed!

mr. sc. Zlatko Orct

Fotografije: Budo Jusić

ČUVARI SNOVA, BILINGVALNA PREDSTAVA ZA ČUJUĆE I GLUHE

Gledali smo nešto novo – bilingvalnu predstavu, za čujuće i gluhe u CeKate Trešnja, Eeroa Equista pod nazivom „Čuvari snova“. Predstava je to finskog autora, koji, kako pri površnom pogledu na Google, također surađuje sa gluhima i njihovom kulturnom zajednicom. Propituju se granice čujućih i gluhih, muškaraca i žena, komunikacija, bliskost i otuđenost.

Kao pasionirana čitateljica knjiga, žao mi je što nisam najprije pročitala to djelo, koje niti ne nalazim u knjižnicama Grada Zagreba, niti u Nacionalnoj sveučilišnoj knjižnici, odnosno prijevod toga djela.

Kako ne znam dobro znakovni, a ima nas takvih mnogo, a tekst je vrlo zahtjevan, dubok, slojevit, složen i vrijedan proučavanja, nisam razumjela puno od toga što se događalo na pozornici, osim emocionalnog naboja, dinamike predstave, i djelića titla sa videa koji se povremeno u pozadini prikazivao.

Dakle muškarac i žena na granici, članovi suprotstavljene vojske razgovaraju međusobno, dijele dane i noći, slične nedoumice, strahove a i nade, i ovdje dolazi iskrenja, jer je nemoguće izbjeći dva suprotna pola. Oni se privlače. Oni se trebaju mrziti, a približavaju se, oni se trebaju zbližiti a odbijaju se. Sve je to vrlo zanimljivo i vrijedno prikazivanja i analize.

Stoga je za mene osobno, neću govoriti u ime drugih, predstava promašaj, jer nije približila niti čujućima gluhe, niti gluhima

čujuće. Niti neprijatelja prijatelju niti prijatelja neprijatelju. Ideja je odlična, no izostala je elementarna suptilnost gluhog režisera prema gluhoj publici. Da tehnički prilagodi tekst tako da se postave TITLOVI. Većina gluhih, dakle 99% ljudi je pismeno, samo neki postotak gluhih poznaje znakovni jezik, a neki malo veći postotak pismenih zna i znakovni.

Dakle, znakovni je itekako dobro došao ali kao pozadina. TITL bi bio taj koji bi nam pomogao da RAZUMIJEMO tekst, riječi, uz mimiku govor tijela i ekspresiju glumaca na pozornici.

Riječi su živa bića. To je rekao davno jedan gluhi dječak. Ne oduzimajte, ne ubijajte nam RIJEČI nauštrb znakovne geste.

Vaša Petra

OSVRT NA PREDSTAVU ČUVARI SNOVA

Klaudija Adžić:

Čuvari snova, predstava na hrvatskom glasovnom i znakovnom jeziku je prva predstava ovog tipa koju sam doživjela. Kažem doživjela, jer ovakva se predstava zaista doživljava svim osjetilima. Kao osoba koja je odrasla uz gluhojume ljude, pratila sam predstavu na znakovnom i glasovnom jeziku s oduševljenjem. Nova era kulture i umjetnosti je tu.

Osobe oštećenog sluha mogu sada, ne samo uživati u još jednom aspektu umjetnosti, nego i sudjelovati. Talent glumaca koji su predstavu glumili i izvodili na znakovnom jeziku je neupitan - vjerujem i njima je jednako uzbudljivo sudjelovati u ovakvom projektu.

Kako predstava pokazuje preklapanje ili pokušaj preklapanja dva svijeta, dvije kulture, tako je i sama predstava takva. Granica glavnih protagonista, suživot 6 godina, učenje, upoznavanje, prihvaćanje - neprihvatanje... nije moglo biti bolje dočarano nego s dva paralelna svijeta glasovnog i znakovnog jezika. Veselim se ovakvim projektima u budućnosti.

Dijana Adžić:

Smatram da je predstava odličan prikaz toga kako se uvijek može i treba raditi više na uključenosti gluhih i nagluhih osoba u svijet osoba koje čuju i obratno. Kultura je uvijek bila mjesto gdje su se događale brojne promjene, revolucije, spoj nespojivih elemenata i mjesto gdje je sve moguće. Up-

ravno zato treba biti dostupna i razumljiva svima koji ju žele shvatiti i u njoj aktivno sudjelovati. Kao dijete gluhojume roditelja, često sam imala priliku svjedočiti njihovoj isključenosti iz mnogih stvari iz kojih nisu željeli biti isključeni, ali sam imala i priliku vidjeti ih kako se uspješno natječu u plesanju folkloru i brojnim sportovima i tako nadilaze te zamišljene granice koje si mnogi postavljaju.

I u ovoj predstavi se nadilaze te zamišljene granice koje smo si postavili iz straha od nepoznatog, iz straha da budemo neshvaćeni ili jednostavno jer smo naučeni da postoje „mi“ i „oni“. Suradnja glumaca na sceni, njihova sinkroniziranost i usklađenost, te jako dobra radna energija među njima je rezultirala zanimljivom i poetskom predstavom koja prenosi snažnu poruku. Snažnu poruku suradnje, i činjenice da je sve stvar perspektive: neki vide problem, a neki vide priliku.

Vidi se da je investirano puno rada i truda i od strane glumaca koji čuju i gluhih glumaca, kao i redatelja i

tvoraca videa. Iako je, nesumnjivo, to bio jako velik izazov za sve sudionike, trud se potpuno isplatio, jer je ono što je proizveo, prvi korak ka novoj, suvremenoj kulturnoj sceni i eri višejezičnog kazališta koja je tek na samim počecima i pruža brojne mogućnosti.

Na prvu djeluje scenski i izvedbeno poprilično jednostavno, no kako se radnja odmotava i kako

se komunikacija pojačava, vide se svi mnogoznačni slojevi i dimenzije od kojih su neke objašnjene, a neke ostavljene gledateljima na zamišljanje / razmišljanje. Uz multimedijalne elemente videa, svjetlosti i scenarija nadopunjeno bogatim znakovnim jezikom, predstava je suvremena poslastica za sve uzraste i za sva osjetila.

OSVRT NA KAZALIŠNU PREDSTAVU “ČUVARI SNOVA”

Predstava Čuvari snova nastala je u sklopu projekta Sign & Sound Theatre sufinanciranog sredstvima Europske unije s ciljem promicanja bilingvalnog inkluzivnog kazališnog programa, odnosno programa podjednako namijenjenog gluhoj i čujućoj publici. Ovakav format predstave podrazumijeva suradnju gluhih i čujućih glumaca u izradi predstave, kako bi bila prikladna(na) gluhoj i čujućoj publici, te je svaki lik interpretiran istovremeno od strane gluhog i čujućeg izvođača, dajući podjednaku važnost znakovnom i govornom jeziku.

Predložak prema kojem je rađena predstava djelo je finskog autora Eere Enqvista. Ona na specifičan način pristupa kompleksnom odnosu likova koji već 6 godina na pograničnom području dviju zaraćenih zemalja, čuvajući svaki svoju granicu, ostvaruju dijalog. Sve to unatoč činjenici da dolaze iz različitih sredina, jezičnih i kulturnih, te da svatko od njih na sebi svojstven način proživljava traumatičnu stvarnost ratnog okruženja. Kroz dijalog dvaju likova predstava prikazuje pro-

pitkivanje različitih kultura i njihovih obilježja te ljudske odnose.

Tematika predstave potiče gledatelja na propitkivanje tuđih i vlastitih granica, no ono što iznenaduje je postizanje učinka na gledatelja simultanom izvedbom gluhih i čujućih glumaca. Snaga ove predstave izlazi na vidjelo izvrsnim senzibilitetom i kemijom među glumcima, odnosno parovima glumaca, Kristijan Ugrina i Lino Ujčić Matessa te mlada glumica Korana Ugrina i Iva Vrbos.

emotivni, ali i umjetnički dojam izražavanjem misli i osjećaja, te eliminira potrebu za dodatnim tumačenjem ili prevođenjem. Govorni i znakovni jezik nadopunjuju se besprijekorno, a momenti u kojima dodirom ili rekvizitom u predstavi glumci provjeravaju i usklađuju tajming izgovorenog i znakovnog teksta oduševljava. Stoga, što više reći osim pohvaliti redateljsku palicu Angela Naumovskog i nakloniti se glumcima koji su svojom izvedbom izbrisali komunikacijske granice i znakovnim i govornim jezikom dočarali najdublje ljudske emocije u kontaktu s drugim ljudskim bićem.

Ukoliko predstavu još niste pogledali, požurite na mrežne stranice Teatra CeKaTe i provjerite kada je predstava Čuvari snova na programu.

Prije gledanja same predstave gledatelj nije siguran na koji će se način poklapati znakovni i govorni jezik, no znakovni jezik u predstavi donosi dodatni sadržajni,

*Maela Rakočević Uvodić
Fotografije: Budo Jusić*

JA KAO ČUVARI SNOVA...

Poput snova zbrkanih, teških, nelogičnih, a opet i smislenih i lijepih i radosnih, je teklo i stvaranje predstave „Čuvari snova“. Predstavu je napisao finski pisac Eero Enqvist sigurno vođen mišlju o smislu rata, mržnji i ljubavi, o čežnjama i snovima, ali i finskom narodnom tradicijom, filozofijom, pa je to još bio veći problem i izazov za nas glumce.

Predstava je zamišljena kao bilingvalna, i trebalo je smisliti kako zapravo uskladiti dva svi

Mi Čuvari snova sanjamo, vježbamo i stvaramo, pripremamo se za predstavu

jeta, čujuće i gluhe sa njihovim gledištima, sposobnostima, načinima komuniciranja. I to je bio problem sve objediniti na sceni. Iziskivalo je od nas aktera puno strpljenja, razumijevanja, poticaja, razmjene mišljenja, podrške: od samog kretanja u prostoru, do reagiranja kad ne vidiš i ne čuješ, a moraš odgovoriti. Bili su potrebni trikovi, sitnice da podržimo i usmjerimo jedni druge. Naše su oči morale gledati ali i „slušati“.

Drago mi je da smo uspjeli napraviti jedan mali koračić u svijet opuštenog gledanja predstave bez da su gluhi usmjereni na praćenje prevoditelja, a sve to zahvaljujući i divnim čujućim glumcima od kojih smo toliko toga naučili, i na kraju stvarno uživali.

Lino Ujčić

Fotografije: Ivan Hromatko

NEMAM POJMA

Znatiželjni čitatelju,

za početak dugujem Ti objašnjenje za naslov ovoga eseja. Moji prijatelji iz gluhog svijeta će odmah shvatiti o čemu se radi. Naime, moje znakovno ime je upravo taj znak – znak za NEMAM POJMA i kada me želite spomenuti u ugodnom znakovnom čavrljanju dovoljno je da spojite palac i kažiprst te ga nježno pristonite na znojno čelo. Eto. Sad kad smo

se upoznali red bi bio i da Ti kažem što radim na ovoj stranici.

NEMAM POJMA koliko puno godina je prošlo od kad sam se upoznao sa svijetom gluhih i zavolio ga. Kako sam čovjek iz kazališta tako je moje gluho putovanje išlo tim smjerom. Sa velikom grupom zaljubljenika u kazalište sam se igrao i iz toga je nastala predstava "Planet tišine" koju smo izveli u DK "Gavella",

ali smo i putovali s njom i zajedno stvarali jedan svijet u kojem su se spajale razne, naizgled, različite, a zapravo iste stvari, čula i osjećaji. Ti ljudi su govorili moj, govorni, jezik a ja njihov znakovni. Cijelo vrijeme smo željeli jedni drugima pomoći u komunikaciji. Kad ja zapnem sa prstima oni bi progovo-

rili, a u slučaju da netko od njih ne zna izgovoriti neku riječ iz mene bi iskočio znak iako ga nikad nisam ni naučio, jednostavno bi ga izmislio na licu mjesta i svi bi sve razumjeli. Zašto? Zato jer smo govorili emocijama. Zato jer smo zajedno iz istog svijeta – iz kazališta. I nakon godina i godina eto me ponovo na toj istoj planeti – planeti tišine.

NEMAM POJMA kako me se Angel ponovo sjetio, ali mi je jako drago zbog toga. Opet je bila ista situacija, situacija da radimo predstavu, ali ovaj put puno kompleksniju, duplo kompleksniju.

Naime, u ovoj situaciji se gluhi i čujuć glumci nalaze zajedno na pozornici i istovremeno govore/znakuju isti tekst. Dva različita svijeta žive jedan isti život. Tu nemaš prava na grešku. Ako jedan pogriješi sve se ruši kao kula od

karata. Ali o tome je najbolje ne razmišljati na pozornici. Neka se ruši. Mi ćemo ju sagraditi ponovo.

NEMAM POJMA koji moment bi izdvojio kao najdraži u ovoj lijepoj priči. Prvi put sam na pozornici sa svojom starijom kćeri, inače studenticom glume. Mi

smo ista krv, a glumimo različite, zaraćene, strane. Komuniciramo na različitim jezicima, a sve se razumijemo. I konačno, kao amateri i profesionalci dijelimo istu pozornicu potpuno ravnopravno.

Jedni druge nadopunjujemo. Ja svoje kolege amatere nadopunjujem znanjem koje sam dobio na akademiji i prilikom rada na mnogim predstavama. Oni mene nadopunjuju nečim što sam izgubio iz vremena kad sam bio mladi glumac. Ljubav i strast za svojim poslom. To se dogodi skoro svima kojima poziv postane posao. Jednostavno odrađujete i koliko god da uživate u tome kad vidite ovu žar shvatite da je vaša ipak oslabila. Amor je latinska riječ za ljubav, a od nje je i nastala riječ amater...

Kristijan Ugrina

rvju - intervju - intervju - intervju - intervju - intervju - intervju - intervju - intervju - intervju - inte

INTERVJU – EERO ENQVIST, AUTOR PREDSTAVE ČUVARI SNOVA

S obzirom na to da je tema ovog broja predstava Čuvari snova, finskog autora Eere Enqvista, odlučili smo i njega kontaktirati putem maila i postaviti mu nekoliko pitanja. Izrazio je veliko zadovoljstvo što smo mu se javili i rado podijelio svoje misli s nama kroz odgovore na pitanja.

Sretan je što se predstava prikazuje u Hrvatskoj, te što se trudimo raditi na većoj inkluzivnosti, jer je to nešto čemu je i on posvetio većinu života. Pa pogledajmo što kaže

1. Možete li nam reći što vas je nadahnulo / inspiriralo na stvaranje ove predstave?

16

„Htio sam napisati predstavu o različitim granicama među ljudima. Radio sam s mnogo različitih ljudi tijekom svog života i uvijek sam razmišljao o tim problemima.

Možemo li uistinu upoznati jedni druge, čak i kada postoje granice među nama; jezika, seksualnosti, bogatstva i siromaštva, boljeg i lošijeg obrazovanja i tako dalje? Što nam je potrebno da bismo upoznali i razumjeli one koji ne dolaze iz našeg vlastitog društva? Je li želja dovolj-

na? Moje mišljenje je da svakako pomaže. Svatko ima svoju priču i životne okolnosti iz kojih dolazi.“

2. Jeste li ikad prije glumili ili sudjelovali na nekom sličnom projektu? Možete li opisati barem jedan?

„Glumio sam u "Kukunor and Unikuu" (izvorni naziv predstave Čuvari snova) čujuću mušku ulogu. Za mene je to bilo smješno i poprilično lako, jer poznajem finski znakovni jezik jako dobro i stvarno sam uživao u radu s gluhim kolegama glumcima. U drugu ruku, malo mi je bilo čudno, jer glumim u predstavi koju sam ja napisao. Više od dvadeset godina radim u kazalištu također koristeći i znakovni jezik. Nije mi ništa drugačije glumiti koristeći znakovni jezik ili govoreći tekst, sve je to isti posao.“

3. U našoj zajednici, čujuća publika je većinom pozitivno reagirala na ovakav tip bilingvalnog kazališta. Kako je čujuća publika u vašoj zemlji (Finska) reagirala?

„Finska je čujuća publika također jako pozitivno reagirala na ovu predstavu. Smatraju ovakvo bilingvalno kazalište obogaćenim iskustvom novim načinima i mogućnostima ekspresije na pozornici.“

4. Neki gluhi ljudi u našoj zajednici nisu bili zadovoljni time što titlovi nisu bili prikazivani tijekom cijele predstave. Smatrali su to kaotičnim i teškim za pratiti, a i neki od njih nisu tako dobri u znakovnom jeziku, pa su se osjećali isključenima. Što vi mislite o tome?

„Pa... na ovo pitanje nije lako odgovoriti. Moramo razumjeti da se to tiče razine obrazovanja zajednice gluhih i statusa znakovnog jezika u pojedinoj zemlji. Ako zajednica gluhih ima dobro obrazovanje znakovnog jezika, njezinim članovima je lako pratiti predstavu na znakovnom jeziku. Ali, ako obrazovanje nije na dobroj razini, problem je u čujućoj zajednici koja im ne daje dovoljno prilike da uče stvari na svom materinjem jeziku. Tako da se sve svodi na obrazovanje. Ako je potrebno, titlovi mogu pomoći razumijevanju onoga što se događa na pozornici, naravno, ali moramo zapamtiti da nije uvijek nužno sve shvatiti. Osobno, mnogo je stvari i događaja u svijetu koje zaista ne razumijem. I ostajem misliti...“

5. Prema vašem mišljenju, koja je zemlja ili dio svijeta najproduktivniji što se tiče kulture gluhih i inkluzivne umjetnosti?

„Mislim da su vrlo produktivne

kazališne grupe gluhih u Švedskoj, Velikoj Britaniji, Sjedinjenim Američkim Državama, Norveškoj i Rusiji. Primio sam obavijest da u Moskvi djeluje preko 30 profesionalnih gluhih glumaca, na primjer.“

6. Jeste li ikad bili u Hrvatskoj? Koliko ste dobro povezani s drugim zajednicama gluhih u svijetu?

„Da, bio sam u Hrvatskoj. Imali smo sastanak u sklopu projekta ABbA Europe – Teatar Značka i Zvuka (2017-2019) prošlog rujna. Stvarno prekrasno. Znam mnoge kazališne grupe gluhih glumaca diljem svijeta, ali nisam aktivno povezan s njima, osim s kazalištem Totti ovdje u Finskoj.“

7. Vidite li tehnologiju kao pomoć u budućoj inkluzivnoj umjetnosti i njenom širenju i povezivanju gluhih diljem svijeta?

„Smatram da će nam tehnologija

pomoći u budućnosti, ali dok god se ne smatra apsolutnom vrijednošću. Umjetnost bi, sama po sebi, trebala biti važnija od tehnologije.“

8. Imate li kakav savjet o tome kako održati kulturu gluhih jačkom i živom? Možda nešto iz osobnog iskustva?

„Ovo je također veliki problem. Kao što sam rekao i ranije, obrazovanje je ključ za sve. Zajednica gluhih može ostati jaka i živa kada dosegne ravnopravnost u obrazovanju i drugim službama. Naravno, želja i volja će pomoći u prvim koracima, ali da bismo odrastali sa osjećajem samopoštovanja, svi trebamo obrazovanje i osjećaj prihvaćenosti u društvo. Onda dolazi kreativnost!“

9. Neke posljednje misli / riječi?

„Nadam se da će moji odgovori biti od pomoći. Želim vam sve najbolje u nastavku vašeg vrlo bitnog rada. Samo neka je zabavno!“

*intervjuirala i prevela:
Dijana Adžić*

FINSKA - „KUKUNOR JA UNIKUU“

BELGIJA - „KUKUNOR“

EEN THEATERSTUK,
GESCHREVEN VOOR EN GESPEELD
DOOR DOVE EN HORENDE ACTEURS

KUKUNOR

PREMIÈRE
zaterdag 28 april
om 20:00

VOORSTELLINGEN
vrijdag 29 april
om 15:00
vrijdag 2 mei
om 20:00
telkens in GC De Zeyp

THEATER
Inclusieve Kunstewerkplaats De Zeyp

Predstava „Kukunor“ na flamanskom jeziku

**15 ET 16 JUN 2018
À 20H**

Gemeenschapscentrum De Zeyp
(Centre Culturel De Zeyp)
Van Overbekelaan 164 - 1083 Ganshoren

Réservations :
0498/14.01.09
cie.surleboutdesdoigts@gmail.com

Tarif :
12 € : adulte
10 € : jeune de -26 ans ; étudiant

SPECTACLE BILINGUE
Français / Langue des Signes
de Belgique Francophone

A LA FRONTIERE DES RÊVES
D'après « Kukunor ja unikuu » de Eero Enqvist

Logo of Cie sur le bout des doigts
Logo of Fédération Belge des Associations de Théâtre
Logo of Fédération Belge des Associations de Théâtre

Dans le cadre du projet ADBA
(Audience Blending By Arts)

Predstava „A la frontiere des Reves“ na francuskom jeziku

BUGARSKA

VELIKA BRITANIJA

